

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

возможным при условии внедрения вузами в своей деятельности современных положений маркетинга образовательных услуг.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ

1. Kotler P. Marketing Management / by P. Kotler, 5th ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1984. – P.20.
2. M. Kinnell, J. MacDougal Marketing in the Not-for-Profit Sector / by Kinnell M., MacDougal J., Butterworth Heinemann, 1997 – P. 53.
3. J.D. McCort A Framework for evaluating the relational extent of a relationship marketing strategy: the case of nonprofit organizations / by McCort J.D. // Journal of Direct Marketing – 1994. - 8 (2). – P. 53–65.
4. V. Sargent. Back to school. / Sargent V. // Marketing Business. – 1993. – March. - P. 18–21.
5. Davies B. Ellison L. Strategic Marketing for Schools / B. Ellison L Davies. Pitman Publishing, London 1997. – P. 45.
6. Маркетинг образовательных услуг // Маркетинг в России и за рубежом. – 1999. - №1. [Электронный ресурс]: / О.В. Сагинова. - Режим доступа: <http://www.mavriz.ru/articles/1999/1/32.html>.
7. Маркетинг образовательных услуг [Электронный ресурс]: / Панкрухин А.П. - Режим доступа <http://mou.marketologi.ru/book/113.html>.

НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОГО ТА ІНСТИТУЦІЙНО-ОРГАНІЗАЦІЙНОГО БАЗИСУ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

Васильців Т. Г., д.е.н., заступник директора Регіонального філіалу Національного інституту стратегічних досліджень у м. Львові (Україна)
Добуш З. О., аспірант Львівської комерційної академії (Україна)

Васильців Т.Г., Добуш З.О. Напрями покращення інституційно-правового та інституційно-організаційного базису розвитку підприємств роздрібною торгівлі.

Обґрунтовані напрями і засоби інституційно-правового та інституційно-організаційного забезпечення розвитку підприємств роздрібною торгівлі, спрямовані на усунення та мінімізацію негативного впливу загроз безпеці функціонування і розвитку внутрішнього споживчого ринку. Визначені напрями розвитку інституційного забезпечення підприємств роздрібною торгівлі, зокрема удосконалення системи планування та регулювання торговельних відносин, інститутів між виробниками і споживачами, диверсифікація діяльності роздрібних торговельних підприємств, розширення компетенцій громадських суб'єктів та організацій системи захисту прав споживача, інституціалізація стимулів впливу роздрібною торгівлі на формування суспільного продукту і розвиток суспільного виробництва, покращення інституційного забезпечення зайнятості, оплати праці та соціальної безпеки у роздрібною торгівлі, розвиток системи інституційного забезпечення реалізації функцій та підвищення економічної ефективності роздрібною торгівлі, розвиток системи інституцій інвестиційно-інноваційного розвитку роздрібною торгівлі, удосконалення інституційного середовища безпеки торговельного середовища та подолання ринкових деформацій, розвиток інституційної інфраструктури роздрібною торгівлі, покращення системи і механізмів управління зовнішньою торгівлею, проведення ефективної зовнішньоекономічної політики.

Ключові слова: інституційно-правовий базис, інституційно-організаційний базис, розвиток підприємств роздрібною торгівлі.

Васильців Т.Г., Добуш З.О. Направлення удосконалення інституційно-правового та інституційно-організаційного базису розвитку підприємств роздрібною торгівлі.

Обґрунтовані напрями і засоби інституційно-правового та інституційно-організаційного забезпечення розвитку підприємств роздрібною торгівлі, спрямовані на усунення та мінімізацію негативного впливу загроз безпеці функціонування і розвитку внутрішнього споживчого ринку. Визначені напрями розвитку інституційного забезпечення підприємств роздрібною торгівлі, зокрема удосконалення системи планування та регулювання торговельних відносин, інститутів між виробниками і споживачами, диверсифікація діяльності роздрібних торговельних підприємств, розширення компетенцій громадських суб'єктів та організацій системи захисту прав споживача, інституціалізація стимулів впливу роздрібною торгівлі на формування суспільного продукту і розвиток суспільного виробництва, покращення інституційного забезпечення зайнятості, оплати праці та соціальної безпеки у роздрібною торгівлі, розвиток системи інституційного забезпечення реалізації функцій та підвищення економічної ефективності роздрібною торгівлі, розвиток системи інституцій інвестиційно-інноваційного розвитку роздрібною торгівлі, удосконалення інституційного середовища безпеки торговельного середовища та подолання ринкових деформацій, розвиток інституційної інфраструктури роздрібною торгівлі, покращення системи і механізмів управління зовнішньою торгівлею, проведення ефективної зовнішньоекономічної політики.

Ключевые слова: институционально-правовой базис, институционально-организационный базис, развитие предприятий розничной торговли.

Vasylytsiv T., Dobush Z. Directions of institutional-legal and institutional-organizational base improvement of enterprises in retail business development.

The ways and means of institutional and legal, institutional and organizational support retail development designed to eliminate and minimize the negative impact of security threats and the functioning of the internal consumer market, in particular improvement of the system of planning and adjusting of point-of-sale relations, institutes, between producers and users, diversification of activity of retail point-of-sale enterprises, expansion of jurisdictions of public subjects and organizations of the system of rights defence for an user, institucialization stimulus of influence of retail business, on forming of public product development of public production, improvement of the institutional providing of employment, payment of labour and social safety, in a retail business, development of the system of the institutional providing of realization of functions and increase of economic efficiency of retail business, development of the system of institutional, investment-innovative to development of retail business, improvement of institutional environment of safety of point-of-sale environment and overcoming of market deformations, development of infrastructure in retail business, improvement of the system and mechanisms of management, leadthrough of effective external economic policy, foreign trade.

Keywords: institutional and legal basis, institutional and organizational basis for the development of retail trade

Вступ. Сучасний споживчий ринок України за більшістю структурних характеристик ще не відповідає економічно розвиненим державам. Підприємства торгівлі мають впливати на покращення споживчого раціону громадян, збільшення частки продажу і споживання якісних і безпечних для здоров'я товарів. Необхідні реорганізація сектору роздрібною торгівлі, розвиток нових форматів і типів об'єктів роздрібною торгівлі, доступних для споживачів з різних рівнем доходу і територіального розміщення щодо проживання, раціональна концентрація і спеціалізація роздрібних торговельних мереж, звуження тінювого сектору торгівлі. Вплив на сферу споживання може здійснюватися й через заохочення органами влади суб'єктів роздрібною торговельної діяльності до впровадження сучасних торговельних технологій, автоматизованих систем самообслуговування, радіочастотної ідентифікації товарів, інформаційних дисплеїв, інтернет-технологій, електронної комерції тощо.

Реалізація заходів, спрямованих на досягнення визначених стратегічних пріоритетів сприятиме розвитку роздрібною торгівлі України та посиленню її впливу на соціально-економічний розвиток держави. Але для цього ще потрібно створити належне інституційно-правове середовище.

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Постановка завдання. Досягнення стратегічних пріоритетів державної політики у будь-якій сфері опирається на необхідне інституціональне, організаційне, економічне, соціально-психологічне та інше забезпечення. При цьому наголосимо на особливій важливості саме інституціонального базису, утвореного сукупністю інституцій, нормативно-правових актів, формальних та неформальних правил поведінки. Власне інституціональне забезпечення формує базові рамкові умови, в яких функціонують суб'єкти системи, впливаючи та визначаючи її подальший розвиток. Відтак, досягнення стратегічних пріоритетів державної політики розвитку роздрібно торгівлі України, на нашу думку, потребує коригування її інституційно-правового та інституційно-організаційного базису.

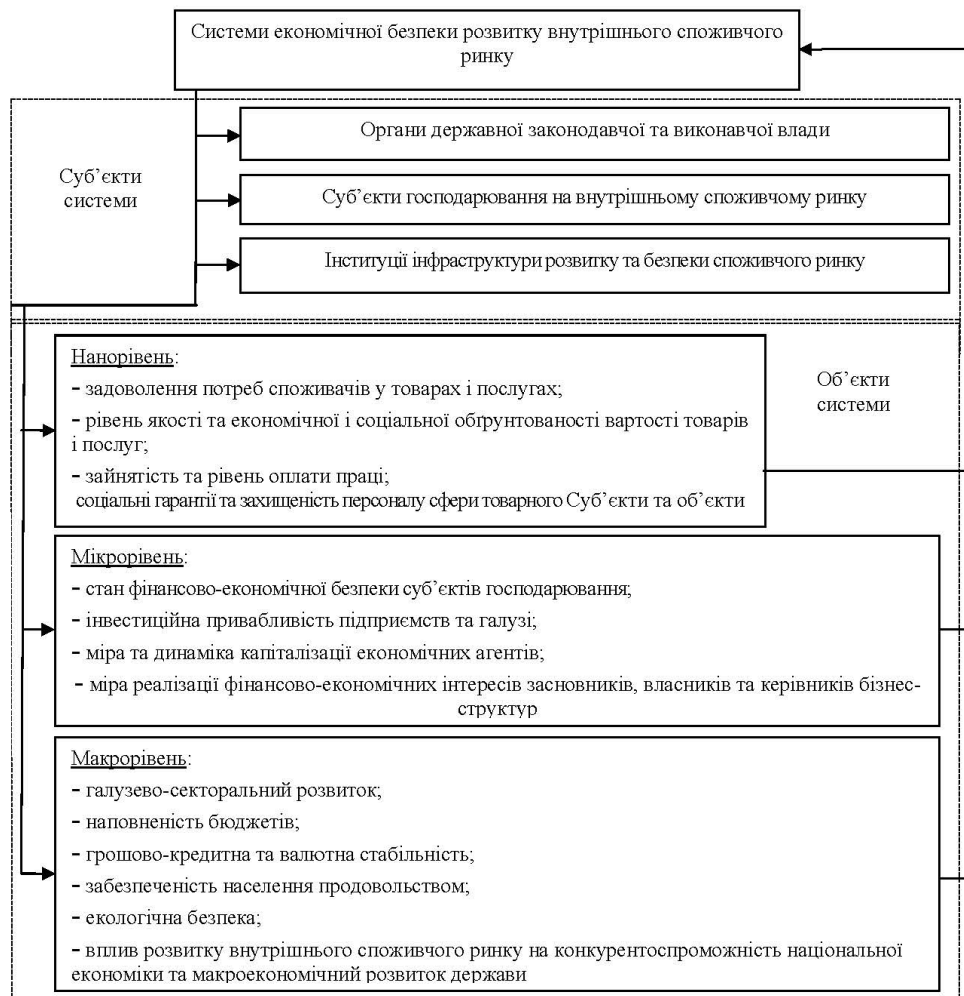
Основний матеріал. Попри те, справедливо видається й теза про те, що реформування інституціонального середовища роздрібно торгівлі має підпорядковуватися певній меті стратегічно вищого порядку, а ніж лише відносно галузевого розвитку. В іншому випадку така політика буде вестися розрізнено та не узгоджено між собою у різних видах економічної діяльності. Відповідно, ми вважаємо, що в Україні ефективним може стати т. зв. інтеграційний підхід до запровадження поступового системного удосконалення інституціонального забезпечення розвитку економіки. Йдеться про його фокусування на галузевих економічних комплексах. Щодо роздрібно торгівлі, то інтеграція тут може формуватися в межах розвитку внутрішнього споживчого ринку. Вважаємо, що саме в рамках такої розширеної мети доцільно визначити завдання покращення інституціонального забезпечення роздрібно торгівлі України.

Ефективне державне регулювання, спрямоване на розвиток роздрібно торгівлі, має орієнтуватися й на вирішення таких пов'язаних з цим завдань, як стимулювання розвитку внутрішнього ринку та імпортозамінного виробництва, збільшення обсягів продажу вітчизняних якісних та високотехнологічних товарів, задоволення внутрішнього споживчого та інвестиційного попиту, ін. Більше того, посилення в останні роки проблем збільшення споживчих витрат населення на внутрішньому ринку, критичне збільшення обсягів та частки споживчого імпорту, погіршення зовнішньоторговельного балансу України, актуалізують зміщення акцентів державної політики вже не стільки на розвиток, як на забезпечення безпеки вітчизняного споживчого ринку.

Виходячи з цих міркувань, на нашу думку, в сучасних умовах доцільно розробити, прийняти та реалізувати Концепцію безпеки розвитку роздрібно торгівлі та внутрішнього споживчого ринку України (далі – Концепція), на базі якої будуть визначені положення стратегії, національної і регіональних програм у цій сфері, а також формуватиметься інституціональне забезпечення подальшого розвитку роздрібно торгівлі. Така Концепція має опиратися на базові постулати і методологію гарантування безпеки складних соціально-економічних систем. Передусім йдеться про зорієнтованість державної політики на забезпечення економічної незалежності і самодостатності галузі, її прийнятної соціально-економічної ефективності, стабільності і стійкості, сформованості передумов до відтворення, розвитку і прогресу, а також її структурування за складовими безпеки. До останніх, на наш погляд, доцільно віднести економічну, соціальну, фінансово-інвестиційну, інноваційну, торгово-технологічну та зовнішньоторговельну.

Визначення положень Концепції залежить від ідентифікації системи безпеки розвитку внутрішнього споживчого ринку як сукупності її взаємопов'язаних елементів. На нашу думку, елементами аналізованої системи є суб'єкти та об'єкти безпеки, мета, цілі, стратегія, політика та механізми державної політики, її функції та принципи.

Суб'єктами безпеки є інституційні одиниці, що забезпечують управління розвитком внутрішнього споживчого ринку (рис. 1).

Рис. 1. Суб'єкти та об'єкти системи економічної безпеки розвитку внутрішнього споживчого ринку (розроблено автором)

Їх об'єктивно можна поділити на суб'єкти макроекономічного регулювання (органи вищої державної влади – Президент України, Кабінет Міністрів України, Верховна Рада України; профільні та пов'язані з ними міністерства і відомства – Міністерство

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

економічного розвитку і торгівлі України, Міністерство фінансів України, Міністерство інфраструктури України; адміністративні та контролюючі органи – державні податкова та митна служби, Антимонопольний комітет України, органи внутрішніх справ, прокуратура, судова система), суб'єкти мікроекономічної системи (роздрібні торговельні підприємства та інституції ринкової інфраструктури їх функціонування), суб'єкти інституційної інфраструктури розвитку і безпеки внутрішнього споживчого ринку (асоціативні об'єднання підприємств, організації захисту прав споживача, профспілкові об'єднання, страхові та охоронні агентства, організації з економічної безпеки бізнесу, суб'єкти, що надають інформаційно-консалтингові послуги тощо).

За аналогічним підходом можуть бути ідентифіковані й об'єкти безпеки розвитку внутрішнього споживчого ринку. На нанорівні це належне задоволення потреб споживачів у товарах і послугах, їх достатній рівень якості та економічно і соціально обґрунтована вартість придбання, висока зайнятість та рівень оплати праці, наявність соціальних гарантій і захищеності працівників сфери товарного обігу.

На рівні суб'єктів господарювання і ринкової інфраструктури – належний рівень фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання, інвестиційної привабливості підприємств та галузі, їх капіталізація, збереженість фінансово-економічних інтересів засновників, власників та керівників бізнес-структур.

На рівні галузі та держави – галузево-секторальний розвиток, наповнення бюджетів, грошово-кредитна та валютна стабільність, забезпеченість населення продовольством, екологічна безпека, вплив процесів розвитку внутрішнього споживчого ринку на конкурентоспроможність національної економіки і макроекономічний розвиток держави.

Не ставлячи завдання обґрунтування характеристик усіх елементів системи безпеки та розвитку вітчизняного внутрішнього споживчого ринку (адже це виходить за межі об'єкту та предмету дослідження), зазначимо, що чи не найбільш важливою є ідентифікація соціально-економічних інтересів, сфер і напрямів діяльності, які потребують захисту в процесі його функціонування та подальшої еволюції. Тобто йдеться про формування переліку сучасних найбільш гострих ризиків і загроз функціонування внутрішнього споживчого ринку (а через нього і соціально-економічної безпеки держави) та, відповідно, напрямів державного регулювання, спрямованих на їх усунення чи локалізацію. Це насамперед важливо з огляду на необхідність узгодження державної політики удосконалення інституціонального забезпечення роздрібною торгівлі та забезпечення сталого і безпечного розвитку внутрішнього споживчого ринку.

Позитивно, що ці проблеми та їх взаємозалежності піднімаються у державних планових документах найвищого рівня ієрархії управління. Так, у Стратегії національної безпеки України «Україна у світі, що змінюється» серед найістотніших загроз безпеці виділяються залежність внутрішнього ринку від зовнішньоекономічної кон'юнктури, недостатня ефективність роботи щодо його захисту від несумлінної конкуренції з боку українських монополістів та імпортерів, а також щодо боротьби з контрабандою, недосконалість законодавства для прискорення розвитку національної економіки на інноваційних засадах, високий рівень тінізації внутрішнього ринку, відсутність достатніх стимулів для легалізації доходів населення і зменшення тіньової зайнятості, надмірний вплив іноземного капіталу на розвиток окремих стратегічно важливих галузей національної економіки, небезпечно для економічної незалежності України зростання частки іноземного капіталу в таких галузях. При тому для протидії цим викликам пропонується забезпечити посилення дієвості захисту внутрішнього ринку від несумлінної конкуренції з боку підприємств-монополістів та постачальників імпортової продукції, захист внутрішнього ринку від постачання неякісної та небезпечної продовольчої продукції, ін. [1].

На наш погляд, за результатами узагальнення результатів досліджень поточного стану та проблем розвитку внутрішнього споживчого ринку України [2;3;4] є підстави стверджувати про наявність багатьох системних загроз, що негативно позначаються на стійкості вітчизняної економічної системи, зокрема за функціональними сферами. Так, у макроекономічній сфері це сповільнення доведення товарів від виробництва до споживання, погіршення міжгалузевих та коопераційних; у соціальній – погіршення якості життя населення, зростання частки товарів низької якості та небезпечних для здоров'я, погіршення доступності споживчого кредитування та купівельної спроможності малозабезпечених верств населення; у фінансово-інвестиційній – сповільнення ділової активності, погіршення доступності фінансово-інвестиційних ресурсів для суб'єктів сфери товарного обігу; в інноваційній – критичне зниження соціально-економічної ефективності функціонування торгівлі та виробництва, зниження якості ринкових інститутів, слабкість внутрішньої торгівлі; у зовнішньоекономічній – посилення залежності внутрішнього ринку та економіки від кон'юнктури зовнішніх ринків, зниження ефективності експорту та зростання імпортомісткості.

Наголосимо, що поточні загрози безпеці національної економіки, джерелом походження яких є сфера товарного обігу та значною мірою роздрібною торгівля, є вагомими і системними, а на їх вирішення потрібно спрямувати активну державну інституційно-правову та інституційно-організаційну політику. Так, в економічній сфері намітилося сповільнення доведення товарів від сектору виробництва до сектору споживання, а також погіршення міжгалузевих і коопераційних товарно-грошових відносин.

Власне суб'єкти роздрібною торговельною діяльністю та її інфраструктура мали б взяти більш активну участь у пришвидшенні товароруку, причому передусім товарів вітчизняного виробництва, розширенні масштабів програм внутрігалузевої та міжгалузевої співпраці.

Це звична практика економічно розвинених держав західної Європи, де такі функції були своєчасно і справедливо закладені при плануванні комплексного розвитку торгівлі та всього посередницького комплексу. Пришвидшення товароруку потребує удосконалення інституційної інфраструктури, а саме створення сучасних торгово-сервісних комплексів та диверсифікації товарної спеціалізації і системи надання торговельних послуг. Зокрема, значні резерви криються в підвищенні ефективності продажу товарів сільськогосподарського виробництва, просуванні на ринок послуг транспорту і зв'язку, будівництва, IT-сфери, інформаційно-консультаційного супроводу.

Не мало важливим є й комплексне впровадження у торгово-технологічний процес механізмів і засобів електронного обліку, складування, переміщення та продажу товарів, електронного контрольно-касового обслуговування тощо. На нашу думку, профільним органам державного управління регіонального та місцевого рівня потрібно активізувати діяльність з вивчення зарубіжного досвіду у цій сфері, пошуку доступного, втім сучасного та прогресивного обладнання, імпорту його в Україну та надання фінансово-кредитного забезпечення суб'єктам господарювання, які готові його впроваджувати.

Модернізацію торгово-технологічних процесів можливо забезпечити й шляхом стимулювання міжгалузевого інституційно-організаційного співробітництва підприємств роздрібною торгівлі та IT-технологій, промислових підприємств – виробників ЕОМ та торговельно-складського обладнання, організацій і суб'єктів інформаційно-консалтингових послуг.

У будь-якому разі діяльність у зазначених напрямках потребує удосконалення системи планування і регулювання торговельних відносин та інститутів між виробниками і споживачами, диверсифікації діяльності роздрібних торговельних підприємств, інституціалізації стимулів впливу роздрібною торгівлі на формування суспільного продукту і розвиток суспільного виробництва.

Не менш гострими потрібно визнати загрози соціальної безпеці України унаслідок недостатньої забезпеченості безпеки процесу розвитку споживчого ринку і безпосередньо роздрібною торгівлі. Йдеться про експансію іноземного капіталу, підприємств та товарів через надмірну відкритість внутрішнього ринку, погіршення якості життя населення, зростання частки товарів низької якості та небезпечних для здоров'я, погіршення доступності споживчого кредитування і купівельної спроможності малозабезпечених верств населення.

Як вже зазначалося, частка товарів у роздрібному товарообороті, виготовлених не на території України, щорічно зростає. Причому погіршуються й їх якісні характеристики. Про це свідчить географічна структура імпорту, в якій зростають частки завезення товарів з країн Азії та зменшуються – з країн ЄС та США. В умовах погіршення характеристик якості та безпечності товарів, представлених у роздрібній торговельній мережі, актуалізується доцільність розширення компетенцій громадських суб'єктів та організацій системи захисту прав споживача.

Малою залишається частка товарів довгострокового використання, а також споживчих витрат населення на т. зв. інвестиційні цілі. Це засвідчує посилення впливу внутрішніх і зовнішніх чинників, які обмежують доступність громадян до таких товарів. Звідси важливість завдання покращення діяльності інституцій фінансово-кредитної системи, що мають вирішувати завдання підвищення доступності споживчих кредитів та зниження транзакційних і витрат на їх обслуговування, впровадження нових сучасних форм фінансово-

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

кредитної підтримки покупців.

Більше того, вважаємо украй актуальним та необхідним здійснення реформування інституційно-правового забезпечення вітчизняної системи захисту прав споживача за принципом переходу від державно-утримувальної традиції у цій сфері до приватно-утримувальної з достатнім державним контролем. Йдеться про інституціалізацію правил створення і функціонування недержавних інституцій атестування та контролю якості товарів і послуг, що пропонуються на споживчому ринку, при умові збереження чинної системи захисту, яка включає механізм обов'язкової сертифікації.

Це забезпечило б більш ефективний контроль за якістю та безпечністю харчових продуктів за аналогією як у розвинутих країнах світу та ЄС-27, де для нормального функціонування споживчого ринку всі товари, що на ньому присутні, сертифікуються незалежними організаціями (акредитованими державою). Окрім сертифікації проводиться й акредитація випробувальних лабораторій і працівників, що здійснюють контроль та оцінку якості продукції. Найважливіший аспект їх діяльності – контроль відповідності вимогам споживача і розгляд конфліктів, які мають місце між виробником і постачальником продукції.

Формування незалежної системи контролю і регулювання якості товарів і послуг, представлених у роздрібній торговельній мережі країн ЄС, стало можливим після створення Європейської координаційної ради з випробувань і сертифікації та Європейського комітету з оцінки та сертифікації систем якості, до складу яких увійшли організації з сертифікації Великобританії, Швейцарії, Німеччини, Австрії, Данії, Швеції, Франції, Іспанії, Португалії, Греції, Голландії, Бельгії, Фінляндії, Норвегії, Ірландії та Італії [6]. Вважаємо, що за аналогічним підходом (через створення національного асоціативного органу контролю якості і безпечності товарів та споживчих послуг) може розвиватися й вітчизняна мережа незалежних інституцій в аналізованій сфері.

На сьогодні керівництво Держспоживстандарту України визнає, що механізм обов'язкової сертифікації необхідно замінювати іншими схемами оцінювання відповідності товарів та послуг, які передбачені у директивах ЄС. Поетапне впровадження цих директив дозволить гармонізувати стандарти і модульні схеми оцінювання відповідності товарів із застосуванням декларації про відповідність.

При цьому, на нашу думку, перехід від обов'язкової сертифікації до європейської (міжнародної) моделі оцінювання відповідності товарів і послуг має супроводжуватися скоординованою роботою щодо створення на законодавчому, нормативному та інфраструктурному рівні ефективної системи контролю за якістю та безпекою товарів, передусім продуктів харчування.

Загрозою безпеці національної економіки в умовах наявності гострих проблем розвитку внутрішнього ринку та роздрібною торгівлі залишається й подальше посилення залежності внутрішнього ринку і економіки України від кон'юнктури зовнішніх ринків, зниження ефективності експорту та зростання імпортомісткості. Це призводить як до надмірної пропозиції товарів недостатнього рівня якості і безпеки, так і до труднощів становлення вітчизняного потужного виробничого комплексу. Відтак, вважаємо, що серед заходів удосконалення інституціонального середовища розвитку роздрібною торгівлі достатнє місце має відводитися й посиленню зовнішньоторговельної функціональної сфери.

Висновки. В умовах сучасного посттрансформаційного та посткризового етапу розвитку економіки України дії органів державного управління в аналізованій сфері мали б спрямовуватися на (1) покращення системи і механізмів управління зовнішньою торгівлею передусім шляхом узгодженого поєднання податкової, валютно-фінансової, інвестиційної, структурної, промислової та інших складових державної економічної політики з метою вирішення складних макроекономічних, організаційно-правових, науково-інформаційних, управлінських, технічних та інших проблем; (2) проведення ефективної зовнішньоекономічної політики стимулювання експорту як сфери зовнішньоторговельної діяльності та вдосконалення методів і механізмів впливу держави на регулювання структури імпорту. Для вирішення як першого, так і другого завдання можуть ефективно використовуватися регулюючі дії держави у сфері роздрібною торгівлі, включно з використанням роздрібних торговельних підприємств та елементів торговельної інфраструктури.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Україна. Президент України. Указ. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 8 червня 2012 року «Про нову редакцію Стратегії національної безпеки України». Офіційний Інтернет-сайт Верховної Ради України. – Електронний ресурс: режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/389/2012>.
2. Апопій В. В. Пріоритети інноваційного розвитку внутрішньої торгівлі України / В. В. Апопій // Внутрішня торгівля: розвиток та механізми регулювання на макро- і мікрорівнях: зб. матер. Всеукраїнської науково-практичної конференції / Львівська комерційна академія. – Львів, 2013. – 188 с.
3. Внутрішня торгівля: регіональні аспекти розвитку: Монографія / За ред. О. О. Шубіна, Я. А. Гончарука. – Донецьк-Львів: ДонНУЕТ, 2007. – 404 с.
4. Лагутін В. Д. Структурно-інституційний механізм забезпечення розвитку внутрішньої торгівлі в Україні / В. Д. Лагутін // Внутрішня торгівля: розвиток та механізми регулювання на макро- і мікрорівнях: зб. матер. Всеукраїнської науково-практичної конференції / Львівська комерційна академія. – Львів, 2013. – 188 с.
5. Лігоненко Л.О. Антикризисное управління підприємством. Теоретико – методологічні засади та практичний інструментарій / Лариса Олександрівна Лігоненко: Монографія / Мін. Освіти і науки України. КНЕУ. – К.: 2001 – 508 с.
6. Пархоменко М. М. Міжнародний досвід забезпечення якості продукції / Пархоменко М. М. // Форум права. – 2010. – № 3. – С. 344–350 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2010-3/10pmmzjp.pdf>
7. Підприємництво в Україні: проблеми становлення і розвитку / М.І.Долішній, М.А.Козоріз, В.П. Мікловда, А.С.Даниленко. – Ужгород: Карпати, 1997. – 363с.
8. Про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2006 році. Експертна доповідь. – К.: ПП „Інтертехнологія” ТОВ, 2007. – 257 с.
9. Проблеми та перспективи розвитку підприємництва в Україні: матеріали III міжнар. наук.-практ. конф. (15-17 травня 2007, м. Ялта) / Відп. ред. А.А. Мазаракі. – К.: КНТЕУ, 2007. – 303 с.

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ТНК І СИНЕРГЕТИЧНИЙ ЕФЕКТ «ТЕХНОЛОГІЗАЦІЇ»

Вергун В.А., д.е.н., професор завідувач кафедри міжнародного бізнесу Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Україна)

Ступницький О.І., к.е.н., професор кафедри міжнародного бізнесу Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Україна)

Вергун В.А., Ступницький О.І. Сучасні інноваційні стратегії ТНК і синергетичний ефект «технологізації».

Стаття присвячена аналізу сучасних інноваційних стратегій ТНК в умовах фінансово-економічних трансформацій світового ринку та процесу становлення нового технологічного укладу, даються характеристики сучасних науково-технологічних моделей діяльності структурних підрозділів ТНК та їх філій, особливостям створення і функціонування міжнародних стратегічних альянсів у інноваційній сфері. Розглядаються ефекти формування і комбінування моноцентричного і поліцентричного стилів менеджменту, які характеризуються значною диференціацією і оптимізацією принципів стратегічного менеджменту та практики ведення міжнародних операцій. Аналізується також типологія моделей технологічної політики ТНК в залежності від видів локалізації і сегментації світових товарних ринків.

Ключові слова: глобалізація, ТНК, нові технології, інновації, інноваційні стратегії, стратегічні альянси.